

Conferința Internațională „Moldova trece pe alb: Soluții pentru încurajarea tranziției spre munca legală.”

Context

Munca ilegală reprezintă aproape un sfert din economia Republicii Moldova.¹ Se estimează că un număr de 192.000 de persoane lucrează în prezent în mod ilegal, majoritatea în agricultură, construcții și comerț.² Ei rămân fără nicio formă de protecție socială și se pot confrunța cu sărăcia extremă la bătrânețe. Drept consecință a muncii ilegale, în 2022 există un deficit de aproape 5 miliarde lei (MDL) la bugetul asigurărilor sociale, în timp ce pierderile fiscale totale sunt estimate la 15 miliarde lei (MDL) anual, subminând finanțarea serviciilor sociale, proiectelor de infrastructură și a altor bunuri publice.³ Efectul muncii ilegale, pe scară largă, asupra întreprinderilor este, de asemenea, este unul semnificativ. Există un cost economic serios pentru întreprinderile care respectă legea, deoarece nu pot concura cu cele care operează sub formă ilegală. Prevalența și impactul variat al muncii ilegale reprezintă o provocare formidabilă pentru dezvoltarea țării și necesită acțiuni urgente și decisive.

În calitate de candidat la UE, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de a-și intensifica lupta împotriva muncii ilegale, cum ar fi prin prezentarea de propuneri legislative relevante și asigurarea controlului efectiv de stat al respectării legislației muncii.⁴ Reducerea muncii ilegale este și un obiectiv al Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030.⁵ În contextul celor menționate mai sus, Guvernul elaborează o serie de politici ambițioase de reducere a muncii ilegale care vizează echilibrarea stimulentei, măsurilor preventive și dar și ale celor descurajatoare.

Programul conferinței

Pentru a discuta aceste politici și a integra bunele practici din statele membre UE, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Centrul Analitic Independent „Expert-Grup” în parteneriat cu Fundației Soros Moldova organizează o conferință internațională privind reducerea muncii ilegale în Moldova. Evenimentul va reuni reprezentanți de nivel înalt din instituțiile publice și organizații internaționale, experți naționali și internaționali, sectorul privat cu expertiză și interes în aceste domenii. Discuția va fi organizată în 4 paneele, inclusiv un panel introductiv și 3 paneele tematice axate pe politici cheie. Fiecare panel va începe cu un discurs principal, urmat de o discuție moderată. Moderatorii vor fi

¹ 22,8% în 2021, potrivit Biroului Național de Statistică: <https://bit.ly/3LwbKXy>

² Biroul Național de Statistică, Populația în muncă informală, 2021, disponibil aici: <https://bit.ly/3RWpFZk>

³ Articolul 4 alin. (1) a din Legea nr. 205/2021 privind bugetul de stat modificată prin Legea nr. 260/2022, disponibil aici: <https://bit.ly/3Brmr9d> Vezi și Expert Grup, Fenomenul muncii informale în contextul pandemiei de Covid-19, disponibil aici: <https://bit.ly/3BtpSfx>

⁴ Concluziile operaționale ale Subcomitetului Uniunii Europene pentru cooperare economică și alte sectoare – Cluster VI privind ocuparea forței de muncă, politica socială, egalitatea în drepturi și sănătatea publică, Bruxelles, 9 decembrie 2021 (pt. 15 și 19)

⁵ Vezi Obiectivul Specific 1.3

independenți și cu reputație, lideri de opinie, în timp ce componenta fiecărui panel va fi cât mai posibil de reprezentativă și echilibrată. Estimăm o prezență de circa 60-70 de persoane în sală, asigurând în același timp o diseminare publică maximă prin difuzarea online. Limba de lucru a evenimentului va fi româna cu traducere simultană în engleză asigurată.

Panele de discuție axate pe politici-cheie

Cele 4 panee tematice se vor focusa pe marginea următoarelor politici privind reducerea muncii ilegale:

1. **Soluții vizionare pentru problema muncii ilegale.** Primul panel introductiv va reprezenta o imagine de ansamblu asupra dimensiunii și implicațiilor problemei muncii ilegale pentru dezvoltarea țării. Guvernul va prezenta angajamentele de politici asumate pentru a aborda problema muncii ilegale, de asemenea, panelul va aduce în discuție modul în care partenerii de dezvoltare pot ajuta Guvernul să abordeze mai eficient aceste probleme.
2. **Promovarea muncii legale în agricultură.** Guvernul lucrează la mai multe politici care au drept scop reducerea informalității în sectorul cu cea mai mare rată a muncii ilegale. Una dintre politici este introducerea voucherelor de contribuții sociale, mecanism care va simplifica și mai mult plata impozitelor și contribuțiilor pentru munca ocazională în agricultură. Măsura se bazează pe un amendament din luna iunie, care pune obligația de a plăti contribuțiile sociale asupra angajatorului. În plus, Guvernul analizează fezabilitatea condiționării subvențiilor în agricultură de utilizarea muncii legale.
3. **Reforma Inspectoratului de Stat al Muncii.** În ciuda informalității pe scară largă, ISM detectează în prezent sub 100 de cazuri de muncă ilegală/an. Guvernul lucrează la îmbunătățirea ISM în vederea creșterii eficacității și productivității acestuia, prin introducerea de vizite neanunțate combinate cu proceduri transparente și o abordare consolidată bazată pe risc în inspecție. Acest lucru ar crește predictibilitatea pentru companii, păstrând în același timp „impredictibilitatea” vizitelor neanunțate ca un factor de descurajare pentru eludarea respectării legislației muncii. În cadrul panelului va fi prezentată experiența Letoniei înainte de aderarea la UE.
4. **Promovarea muncii legale prin stimulente financiare.** Guvernul va introduce un mecanism de subvenționare prin care angajatorilor care majorează salariul unui angajat cu cel puțin 50% li se va rambursa suma integrală a contribuțiilor sociale plătite pentru majorare pe o perioadă de doi ani. Măsura urmărește să încurajeze creșterile salariale și albirea economiei prin eliminarea costurilor pentru legalizarea muncii subdeclarată. Panelul va pune în discuție abordările bazate pe stimulente ale formalizării din alte țări europene.

Agenda

Data: 4 Noiembrie, 2022

Locație: Digital Park, Innovation Hall, Chișinău

8:30 – 9:00	Înregistrare. Cafea de bun venit
09:00 - 09:05	Deschiderea Conferinței. Cuvânt de salut Petru Culeac, directorul executiv al Fundației Soros Moldova
9:00 – 9:15	Discursul inaugural al Președintei Republicii Moldova
9:15 – 10:30	Panel 1.Soluții vizionare pentru problema muncii ilegale <i>Marcel Spatari</i>, Ministrul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova <i>Sergiu Gaibu</i>, Ministrul Economiei al Republicii Moldova <i>Jānis Mažeiks</i>, Ambasador, Șef al Delegației UE în Republica Moldova <i>Rodgers Chawani</i>, Reprezentant Permanent al FMI în Republica Moldova <u>Moderator:</u> <i>Adrian Lupușor</i>, Director Executiv, Expert-Grup Subiecte cheie: · Care este dimensiunea și implicațiile problemei muncii ilegale pentru dezvoltarea țării? Cum a evoluat acest fenomen în timpul crizei aflate în curs de desfășurare? · Ce angajamente în materie de politici și-a luat Guvernul pentru a aborda problema muncii ilegale? · Care sunt intervențiile de politici imediate pentru a rezolva această problemă? · Cum poate fi găsi un echilibru între abordarea muncii ilegale și promovarea unui mediu favorabil afacerilor pe fondul crizei economice și sociale în curs?

	· Cum pot partenerii de dezvoltare să ajute Guvernul ca să abordeze mai eficient aceste probleme?
10:30 – 11:00	Pauză de cafea
11:00 – 12:30	Panel 2. Promovarea muncii legale în agricultură <i>Vouchere și condiționalități pentru subvențiile agricole</i>
	<i>Vladimir Bolea, Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare</i> <i>Andrei Zbancă, dr., consultant agrobusiness UTM, expert Asociația Moldova Fruct</i> <i>Sergiu Sainciuc, Vicepreședinte, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova</i> <i>Ana Mihailov, Directoare de țară, Fundația „Friedrich-Ebert” Moldova</i> <i>Kenichi Hirose, Specialist Superior în materie de Protecție Socială, Biroul din Budapesta, Organizația Internațională a Muncii</i> <u>Moderator:</u> Stas Madan, Director de program, Expert-Grup Subiecte cheie: · Cât de gravă este problema angajării zilierilor și de ce este necesară intervenția Guvernului? · Care sunt stimulentele angajatorilor și angajaților pentru a intra în astfel de aranjamente de muncă? · Cum pot tichetele de serviciu să contribuie la promovarea formalizării? · Cum pot fi valorificate subvențiile de stat pentru a promova conformitatea fiscală și ocuparea forței de muncă legale? Care au fost lecțiile învățate din experiența guvernului cu subvențiile pentru accizele la carburanți? · Cum să abordăm această problemă fără a împiedica climatul de afaceri și costurile de angajare în creștere? · Care sunt cele mai bune și potrivite practici internaționale în acest sens?

12:30 – 13:30	Pauza de prânz
13:30 – 15:00	Panel 3. Reforma Inspectoratului de Stat al Muncii
	<i>Dan Perciun</i>, Președintele Comisiei parlamentare „ Protecție socială, sănătate și familie” <i>Vladislav Caminschi</i>, Director Executiv al Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova (CNPM) <i>Arsenio Fernández</i>, Specialist Tehnic în materie de Administrație a Muncii, Oficiul din Geneva, Organizația Internațională a Muncii <u>Moderator</u>: Corina Ajder, Secretar de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale Subiecte cheie: - Care sunt prevederile convenționale ale Orgnizației Internaționale a Muncii și cele mai bune practici internaționale în ceea ce privește activitatea inspecțiilor de stat a muncii și care sunt lacunele în Moldova.? - Care este viziunea Guvernului cu privire la reformarea Inspectoratului de Stat al Muncii? De ce este nevoie de această reformă? - De ce este importantă analiza riscului în activitatea de inspecție? - Cum se consolidează capacitatea Inspectoratului de Stat al Muncii, pe de o parte, și cum se abordează riscurile de corupție, pe de altă parte? - Care sunt opiniile reprezentanților angajatorilor și angajaților cu privire la această reformă?
15:00 – 15:30	Pauză de cafea

15:30 – 17:00	Panel 4. Promovarea muncii legale prin stimulente financiare <i>Marcel Spatari</i>, Ministrul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova <i>Dumitru Budianschi</i>, Ministrul Finanțelor al Republicii Moldova <i>Kenichi Hirose</i>, Specialist Superior în materie de Protecție Socială, Biroul din Budapesta, Organizația Internațională a Muncii <i>Iuri Cicibaba</i>, Managing Partner -TAXACO, copreședinte AmCham Tax Committee, Vicepreședinte pe advocacy, Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova, fondator FINEDU <i>Ana Groza</i>, Directoare Executivă, Asociația Investitorilor Străini (FIA) <u>Moderator</u>: Vitalie Rapcea, Director de program, Expert-Grup Subiecte cheie: · De ce ar trebui să plătească Guvernul pentru stimularea tranziției de la angajarea ilegală la cea legală? · Care sunt principalele prevederi ale Mecanismului automat de subvenții pentru majorări salariale (instrument de politică publică privind rambursarea automată a contribuțiilor sociale pentru creșteri salariale de cel puțin 50%)? · Ce fel de subvenții guvernamentale pot fi dezvoltate pentru a stimula implementarea muncii legale și tranzitul de la angajarea ilegală? · Care sunt cele mai bune practici internaționale în acest sens care ar putea fi luate în considerare de Republica Moldova?
17:00 – 17:30	Concluzii și remarci finale
	<i>Marcel Spatari</i>, Ministrul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova <i>Dan Perciun</i>, Președintele Comisiei parlamentare „Protecție socială, sănătate și familie” <i>Adrian Lupușor</i>, Director Executiv, Expert-Grup